

Великий українець

6 грудня відзначається 110 років від дня народження

Амосова Миколи Михайловича

Людина-легенда, символ епохи, гордість України, знаменитий лікар, легенда кардіології, хірург-новатор, письменник-мислитель, біокібернетик-філософ, громадський діяч... Але найголовніше, Амосов – це лікар, який врятував життя тисячам людей. Його головною зброєю був скальпель. Операції на стравоході, легенях, і особливо на серці він робив при загрозі швидкої смерті пацієнтів, часто в умовах, коли ніхто інший їх зробити не міг. Амосов – остання надія для мільйонів. Він не завжди перемагав смерть, але завжди боровся до останнього.

Микола Амосов був не лише лікарем, а й талановитим інженером: саме він зробив перший в Україні апарат штучного кровообігу, працював над питанням штучного інтелекту і навіть зміг за відсутності матеріалів викроїти тристулковий серцевий клапан із нейлонової сорочки. Його прагнення до всебічного пізнання людини визначило ще один, не менш важливий, напрям зацікавлень Миколи Михайловича – моделювання фізіології, мислення, психіки та соціальної поведінки людини.

В 1964 році Микола Михайлович Амосов висунув гіпотезу про те, як людський мозок перетворює інформацію. У своїй гіпотезі він сформулював системні уявлення про структуру й механізми мозку, які запускають психічні функції людини. Принципово важливим було те, що об'єктом моделювання

були не поодинокі структури, механізми чи функції (наприклад, пам'ять, сприймання, навчання, тощо), а мозок людини як соціальної істоти – мозок homo sapiens. Саме в цьому й полягало новаторство опублікованої в 1965 році монографії «Моделювання мислення і психіки», яка на два десятиріччя стала «Біблією» для кількох поколінь дослідників.

Микола Амосов – засновник української кардіохірургії і біокібернетики.

У 1955 році він створив першу в Україні клініку серцевої хірургії, потім реорганізував її в 1983 р. в Інститут серцево-судинної хірургії, який став одним з найбільших кардіохірургічних центрів світу.

В 1959р. -1990р. очолював відділ біокібернетики Інституту кібернетики НАН України. У цьому відділі Амосов керував роботами навколо математичного моделювання фізіологічних органів та систем, з урахуванням можливостей людини, з використанням обчислювальної техніки та теорії керування. Під його керівництвом були проведені фундаментальні клініко-фізіологічні дослідження системи саморегуляції серця і розробка питань машинної діагностики хвороб серця, розробка і побудова фізіологічної моделі “внутрішнього середовища організму”, моделювання на ЕОМ основних психічних функцій і деяких соціально-психологічних механізмів поведінки людини.

Беручи до уваги результати цих дослідів, вчені спромоглися створити кілька апаратів штучного кровообігу з оригінальною конструкцією. Однак спершу однією з найважливіших ідей була ідея створення діагностичної та лікувальної машини, здатної до самонавчання. Саме ця ідея стала підґрунтям самостійного наукового напрямку – медичної кібернетики.

Нетрадиційність підходу, оригінальні погляди М. М. Амосова отримали широке визнання у нас в країні і за кордоном. За дослідження в області біокібернетики у 1978 р. і 1997 р. його удостоєно Державної премії України.

Винаходи і професійна діяльність

1951 рік - розробка самостійної методики резекції легенів - при абсцесах, раку і туберкульозі

1952 рік - вперше в Україні провів резекцію легенів

1953 рік - розроблена методика застосування механічного танталового шва за допомогою апарату УКЛ-60 (ушіватель кореня легенів)

1955 рік - хірургічне лікування пороків серця

1957 рік - створив надійний, придатний для широкого використання апарат штучного кровообігу «серце-легені»(АШК)

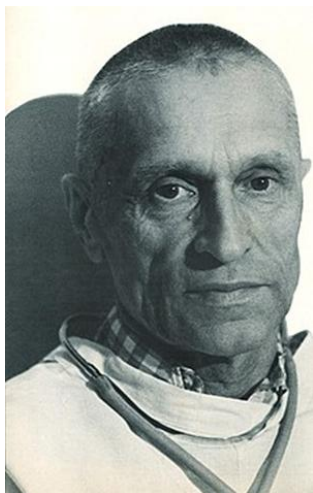
1958 рік - операції на серці зі штучним кровообігом

1962 рік - створив свою модель кульового клапану із півсфери, доповнену спеціальною обшивкою корпусу, яка заважала утворенню тромбів

1963 рік - вперше в Радянському Союзі виконав протезування мітрального клапану

1965 році - вперше в світі створив і запровадив антитромботичні протези клапанів серця

З часом наукові дослідження Амосова, за його власними словами, сформувались у такі напрямки:

Регулюючі системи організму — від хімії крові, через ендокринну і нервову системи до кори мозку.

Механізми розуму і штучний інтелект.

Психологія і моделі особистості.

Соціологія і моделі суспільства.

Глобальні проблеми людства.

Автор понад 400 наукових праць, з них 19 монографій. Ряд монографій було перекладено у США, Японії, Німеччині, Болгарії.

В 1955 р. М. М. Амосов вперше в Радянському Союзі створив кафедру торакальної хірургії і анестезіології в Київському інституті удосконалення лікарів. Потім з неї виділилася кафедра анестезіології. У створеному ним інституті підготовлено 40 докторів і понад 150 кандидатів наук, багато хто з яких очолює великі наукові центри.

М. М. Амосов був членом президії правління Українського суспільства хірургів і кардіологів Міжнародної асоціації хірургів і кардіологів, Міжнародної асоціації хірургів і Міжнародного товариства серцево-судинних хірургів, Міжнародного товариства медичної кібернетики, Наукової ради з кібернетики України, членом редколегії, редакційних рад низки вітчизняних і зарубіжних журналів.

Постановою Кабінету Міністрів України № 128-р від 12 березня 2003 року Інституту серцево-судинної хірургії Академії медичних наук України присвоєно ім'я академіка Миколи Михайловича Амосова.

Його ім'я перебуває поряд із Гіппократом, Миколою Пироговим, Робертом Кохом, Зигмундом Фрейдом, Володимиром Бехтеревим, які входять до списку ста великих лікарів людства.

У 2000 році він увійшов у першу десятку особистостей, які визначили вигляд країни у ХХ столітті.

У 2008 році за результатами опитування громадської думки “Великі українці” Микола Михайлович був визнаний другим після Ярослава Мудрого великим українцем.

2013-й рік за рішенням ЮНЕСКО було оголошено роком Миколи Амосова.

На його честь названо астероїд, відкритий 8 жовтня 1969 року.

Національною Академією наук України заснована премія НАН України імені Амосова Миколи Михайловича, яка вручається Відділенням біохімії, фізіології і молекулярної біології НАН України за видатні наукові роботи в галузі кардіо- та судинної хірургії і трансплантології.

26 листопада 2013 року Національний банк України у серії «Видатні особистості України» випустив срібну ювілейну монету «Микола Амосов» номіналом 5 гривень, з посвятою "легенді світової науки, видатному вченому в галузі медицини та біокібернетики, громадському діячеві, академіку Національної академії наук та Академії медичних наук України, засновнику і директору Інституту серцево-судинної хірургії — Миколі Михайловичу Амосову".

В Києві на вулиці Богдана Хмельницького, 42, де в 1971—2002 роках жив і працював науковець, встановлено меморіальну дошку (скульптор Григорій Хусід), а також скульптуру у формі серця (Це інтерактивне бронзове серце: якщо натиснути на кнопку поряд, то воно пульсує 70 разів на хвилину, як при спокійному серцебитті людини).

У Києві є вулиця Миколи Амосова

